

COL·LABORACIÓ

Pere Ponsich (1912-1999)

El Rosselló i tota Catalunya han perdut amb Pere Ponsich una referència i una consciència per a la història i el patrimoni medieval, arrelada a Perpinyà des de fa més de cinquanta anys. Els comtats del nord han, a més, perdut un defensor concret i incansable de les seves riqueses arquitecturals i artístiques, de cara a les agressions de tota mena que han sofert.

Oriünd de Millars, al Rosselló, fill d'un magistrat, Pere Ponsich va rebre, abans de la Segona Guerra, a París, a la Sorbona i a l'Escola Pràctica d'Alts Estudis, una formació clàssica en història. Però fou amb una mena de vocació que es va dedicar al servei del seu país, quan es tancaren les perspectives d'una carrera professional, després de la guerra. D'ençà d'aquest moment, es va dedicar a la història del Rosselló, del Conflent, de la Cerdanya, del Vallespir, sobretot a l'època carolíngia de la qual era el millor coneixedor de les fonts escrites.

Historiador dels poders, dels llinatges, de les institucions eclesiàstiques i de les grans abadies, Pere Ponsich en fou també de l'arquitectura, romànica i preromànica. Ja el 1947, en el seu primer article, tractava de les esglésies mossàrabs de Sornjà, preludi als seus estudis fonamentals sobre Sant Miquel de Cuixà i Sant Martí del Canigó, Santa Maria d'Arles, i tants altres, apareguts a *Études Roussillonnaises* i, més tard, als *Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*. Al final, la seva bibliografia comptava més o menys cent cinquanta publicacions científiques (incloent-hi les seves llargues contribucions a la *Catalunya Romànica*). Però tots els temes il·lustradors de les seves terres eren seus: com silenciar el seu interès pel període gòtic i el reialme de Mallorca, amb els seus estudis sobre el Palau Reial de Perpinyà i la catedral de Sant Joan?

En la vida de Pere Ponsich, mai l'estudi no es va separar de l'acció concreta, dels suggeriments fets, en termes francs, a les autoritats responsables, de la intervenció per a la salvaguarda dels monuments. No oblidarem que es va ficar ell mateix davant dels bulldozers per a impedir la demolició de Nostra Senyora dels Àngels, capella perpinyanesa del segle XIII. El càrrec estatal (de fet, una missió quasi gratuïta), de Conservador de les Antiguitats i Objectes d'Art dels Pirineus Orientals, mantingut durant quinze anys, li donà ocasió de fer conèixer i protegir el riquíssim patrimoni mobiliari de les nostres esglésies. També, entre tantes altres coses, li devem la retrocessió del Palau dels Reis i l'impuls de la seva restauració, la redescoberta i l'alliberament del claustre-cementiri de Sant Joan, que ell batejà «campo santo» per referència als monuments italians, sobrenom que li ha quedat.

Pere Ponsich estava, en efecte, dotat d'un cert talent de comunicador, adreçant-se a la gent o a les autoritats amb articles de premsa, amb innombrables conferències. I, sovint, denunciava situacions escandaloses, com el saqueig de les pintures murals de Casesnoves. Fins fa poc encara, s'expressava de manera clara i crítica sobre la restauració del vell Perpinyà, tot i formant part de la comissió municipal assessora de la tasca, i acabava: «Je n'ai jamais abdicué l'action».

Olivier Poisson